

Resultat från inventeringar av järv i Sverige 2010

**Nationell sammanställning av länsstyrelsens
inventeringar**

Versioner av Resultat från inventeringar av järv 2010

Version 1.0

Utgivningsdatum 2011-06-09

Förändring –

Rapporten är skriven av Viltskadecenter som har Naturvårdsverkets uppdrag att årligen sammanställalänsstyrelsernas inventeringar av järv.

Författare: Linn Svensson och Anna Danell

Denna rapport kan beställas från Viltskadecenter, Grimsö forskningsstation, 730 91 Riddarhyttan. Telefon 0581-920 70. Den kan även laddas ned som pdf-dokument från Viltskadecenters webbplats: www.viltskadecenter.se

Omslagsbild:

ISBN: 978-91-86331-33-7

Innehåll

Inledning	3
Svenska samebyars betesområden i Norge samt gränzoner i Finland och Norge	3
Metoder	4
Organisation	4
Resultat	5
Sverige	5
Svenska samebyars renbetesområden och gränzoner i Norge	5
Gränzoner i Finland	5
Tabeller och figurer	6
Litteratur	11

Inledning

Riksdagen har beslutat att björn, järv, lodjur, varg och kungsörn skall finnas i så stora antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och även kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. I propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57) som antagits av Riksdagen (protokoll 2000/01:88) anges olika mål för storleken på rovdjursstammarna. Målen uttrycks i antal årliga föryngringar, vilket för björn, järv, lodjur och varg innebär antal honor som föder ungar varje år och för kungsörn antal årliga häckningar. För järv är etappmålet 90 föryngringar, vilket motsvarar en stam på cirka 575 djur.

I oktober 2009 antog riksdagen även regeringens proposition ”En ny rovdjursförvaltning” (prop.2008/09:210). Enligt propositionen ska en utvärdering av järvstammens utveckling ske när etappmålet för järv har nåtts. Naturvårdsverket redovisade i december 2008 att etappmålet för järv (90 föryngringar per år) bedömdes ha nåtts. Utvärderingen av järvstammens utveckling samt en förnyad målbedömning överlämnas till regeringen i juli 2012.

Länsstyrelserna i län som omfattas av renskötselområdet har sedan 1996 haft det regionala ansvaret för inventeringen av järv liksom för björn, lodjur, varg och kungsörn. Sedan 2002 har samtliga landets länsstyrelser detta ansvar. I denna rapport redovisas en nationell sammanställning av länsstyrelsernas inventeringsresultat från inventeringssäsongen 2010. I rapporten redovisas antalet föryngringar av järv 2010, det vill säga antalet kända kullar av järvar som föddes i februari – mars 2010 och som inventerades under perioden 1 mars 2010 – 30 juni 2010. Därtill redovisas övrig förekomst av järv som registrerats av länsstyrelserna under järvens reproduktionscykel 2010 (1 mars 2010 – 28 februari 2011). Uppgifterna i sammanställningen baseras på länens inventeringsrapporter samt på uppgifter som registrerats i databasen Rovdjursforum före den 15 mars 2011.

Svenska samebyars betesområden i Norge samt gränzoner i Finland och Norge

Inventeringsområdet för rovdjur ska enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10) även omfatta svenska samebyars renbetesområden i Norge. Dessutom ska föryngringar som ligger inom en zon på 5 km från det totala renbetesområdets yttre gräns redovisas, vilket därmed kan omfatta föryngringar i Finland och i ytterligare områden i Norge.

Renbeteskonventionen från 1972 som behandlar svenska samebyars betesrätt i Norge och norska samebyars betesrätt i Sverige upphörde att gälla den 30 april 2005. Uppgifter om föryngringar som redovisas i den här rapporten omfattar renbetesområdena som de såg ut i konventionen från 1972. Respektive länsstyrelse hämtar information om föryngringar från NINA (Norsk Institutt for Naturforskning), SNO (Statens naturoppsyn, Direktoratet for naturförvaltning, Norge) och Vilt- och fiskforskningsinstitutet i Finland.

Metoder

Under inventeringsperioden 2010 reglerade Viltskadeförordningen (2001:724) samt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10) inventeringsverksamheten i detalj. I NFS 2007:10 anges bland annat vilka inventeringsmetoder och vilka kriterier som ska användas vid kvalitetssäkring

och för att fastställa antalet föryngringar av en art. Kvalitetssäkringen får endast utföras av personer som utsetts av länsstyrelsen och som genomgått utbildning vid Viltskadecenter.

Inventeringsarbetet är främst inriktat på att fastställa antalet föryngringar av järv och i andra hand övrig förekomst. Förekomst registreras främst i områden utan föryngringar. Fastställandet av antal föryngringar grundar sig i huvudsak på lokalisering av järvlyor. Områden med tidigare kända järvlyor besöks regelbundet under mars – maj varvid eventuell aktivitet av järv registreras. Områden som bedöms kunna hysa reproducerande järvar, men där man inte tidigare känner till någon järvlya, besöks också i möjligaste mån under inventeringsperioden.

Därtill görs efterkontroller eller barmarkskontroller av platser där föryngring bedömts som trolig, men inte kunnat fastställas under tiden lyan nyttjades. Vid dessa kontroller registreras förekomsten av spår och andra tecken som tyder på att honan fött ungar.

Barmarkskontroller kan ske även efter 30 juni om snötäcket förhindrar tidigare besök.

En föryngring bedöms som säker eller sannolik beroende på om ungar dokumenterats eller inte. Om en unge eller ungar dokumenterats och senare under året konstaterats ha dött bedöms föryngringen som misslyckad. Metoden att registrera lyor har utvärderats av en arbetsgrupp på uppdrag av Direktoratet för Naturförvaltning (Lundvall m fl 2006). Baserat på uppgifter från inventeringssäsongen 2008 utfördes på uppdrag av Naturvårdsverket och Direktoratet för Naturförvaltning också nyligen en jämförande genomgång av registreringen av järvlyor i Sverige och Norge (Brøseth & Andersen 2009).

Organisation

Länsstyrelsernas ansvar för inventeringen omfattar planering, genomförande, dokumentation, sammanställning och utvärdering. Järvinventeringen bedrivs i samarbete med samebyarna. Inventeringsarbetet dokumenteras i den nationella databasen Rovdjursforum. På Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas uppdrag genomför Viltskadecenter utbildning av de personer som kvalitetssäkrar observationer. Viltskadecenter gör även den nationella sammanställningen av länsstyrelsernas inventeringsresultat.

Resultat

Sverige

För 2010 registrerades totalt 117 föryngringar av järv i Sverige. Alla föryngringar utom en dokumenterades inom renskötselområden (tabell 1). 117 föryngringar ligger klart över det nationella etappmålet för järv som är 90 årliga föryngringar. Under 2009 var antalet registrerade järvföryngringar 85 stycken (tabell 2, figur 1).

De 117 föryngringarna för 2010 fördelade sig på fem län: Norrbotten (63), Jämtland (23), Västerbotten (26), Västernorrland (2) och Dalarna (3) (figur 2 och 3). Mer än hälften av föryngringarna registrerades inom Norrbottens fjällvärld. 80 av föryngringarna (68 %) bedömdes som säkra föryngringar och 33 (28 %) som sannolika. I Norrbottens län registrerades också 4 misslyckade föryngringar. Två av dessa är klassade som misslyckade på grund av utförd skydds jakt. De återstående två är rapporterade som misslyckade av järvforskningsprojektet vid Sveriges lantbruksuniversitet. I Dalarnas län registrerades tre sannolika föryngringar under 2010. I Värmlands och Gävleborgs län registrerades ingen föryngring av järv under reproduktionscykeln 2010 (1 mars 2010 – 28 februari 2011), men däremot regelbunden förekomst.

Svenska samebyars renbetesområden och gränzoner i Norge

Under 2010 dokumenterades 12 norska järvföryngringar som berör svenska samebyars renbetesområden på norsk mark. Tio av dessa, varav en misslyckad, fanns i anslutning till Norrbottens län. En norsk järvföryngring konstaterades i anslutning till Dalarnas län, samt en i anslutning till Västerbottens län. Ingen järvföryngring konstaterades i Norge inom 5 km från gränsen mot Jämtlands län.

Gränzoner i Finland

En järvföryngring har registrerats i Finland inom 5 km från renbetesmark i Sverige.

Tabeller och figurer

Tabell 1. Förekomst och antal registrerade säkra, sannolika och misslyckade föryngringar av järv i Sverige 2010. Uppgifterna baseras på länens inventeringsrapporter samt på uppgifter som registrerats i databasen Rovdjursforum innan den 15 mars 2011.

Länsbeteckning	Län	Förekomst av järv 1 mars 2010 – 28 februari 2011 ¹	Antal funna föryngringar under inventeringsperioden ²		Antal kända misslyckade föryngringar ³	Totalt
			Säkra	Sannolika		
AB	Stockholm	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
C	Uppsala	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
D	Södermanland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
E	Östergötland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
F	Jönköping	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
G	Kronoberg	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
H	Kalmar	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
I	Gotland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
K	Blekinge	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
M	Skåne	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
N	Halland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
O	Västra Götaland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
S	Värmland	Regelbunden förekomst	-	-	-	-
T	Örebro	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
U	Västmanland	Ingen dokumenterad	-	-	-	-
W	Dalarna	Föryngring	-	3	-	3
	<i>Varav inom samebyar</i>		-	3	-	3
	<i>Varav utanför samebyar</i>		-	-	-	-
X	Gävleborg	Regelbunden förekomst	-	-	-	-
Y	Västernorrland	Föryngring	2	-	-	2
	<i>Varav inom samebyar</i>		1	-	-	1
	<i>Varav utanför samebyar</i>		1	-	-	1
Z	Jämtland	Föryngring	14	9	-	23
AC	Västerbotten	Föryngring	11	15	-	26
BD	Norrbottnen	Föryngring	53	6	4	63
Hela landet			80	33	4	117
	<i>Varav inom samebyar</i>		79	33	4	116
	<i>Varav utanför samebyar</i>		1	-	-	1

¹ *Föryngring*: minst en järvhona har fått ungar i länet. *Regelbunden förekomst*: Spår eller andra observationer av järv har dokumenterats vid minst tre tillfällen under minst tre månader under reproduktionscykeln 2010 (1 mars 2010 – 28 februari 2011). *Tillfällig förekomst*: Kvalitetssäkrade spår eller observationer av järv som dokumenterats minst en gång under reproduktionscykeln 2010.

² Inventeringsperiod: 1 mars - 30 juni 2010.

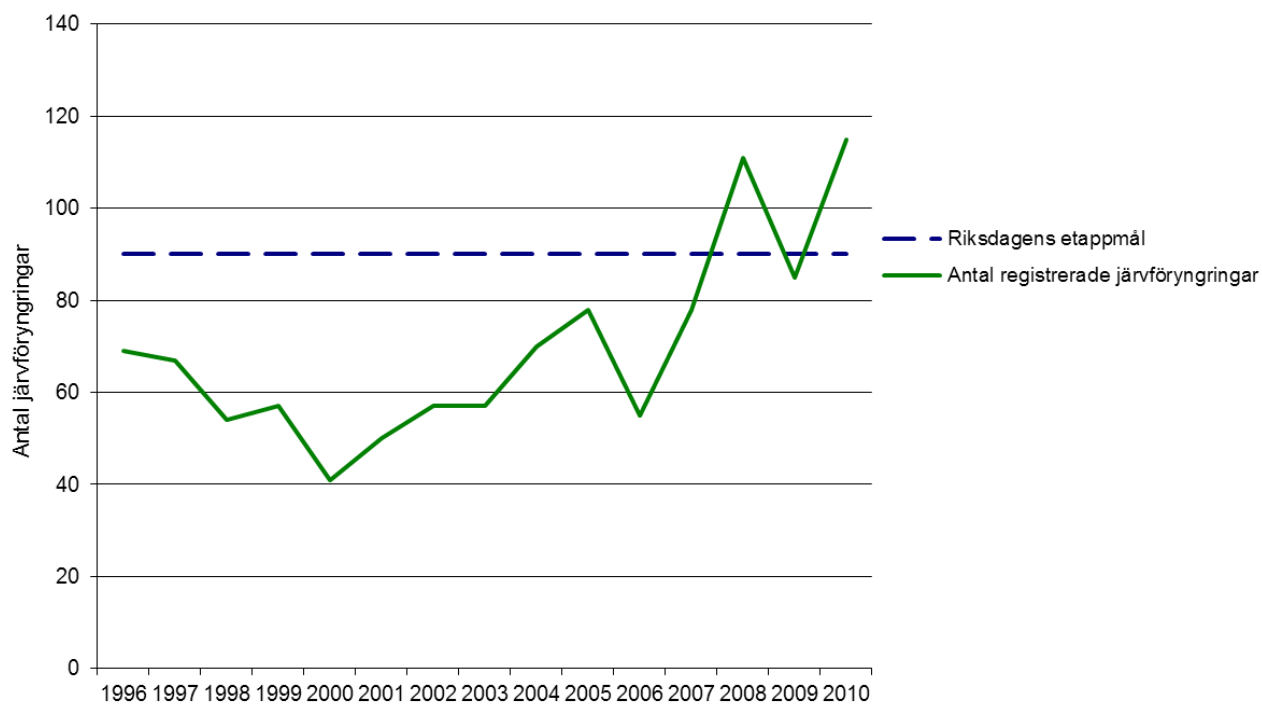
³ Med misslyckad föryngring menas att unge/ungar har dokumenterats och senare under reproduktionscykeln konstaterats ha dött.

Källa: Länsstyrelserna och Rovdjursforum

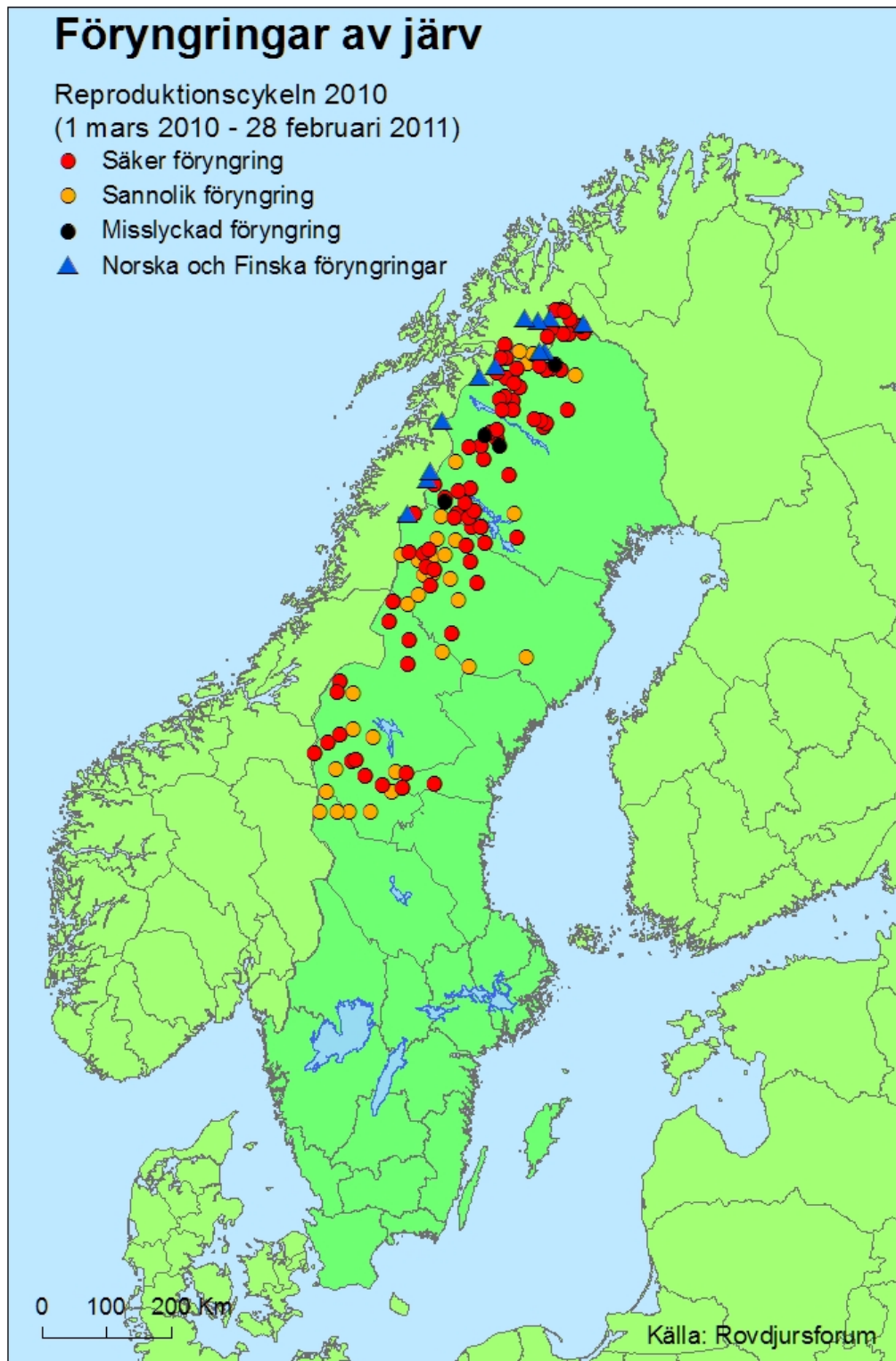
Tabell 2. Antal registrerade föryngningar av järv 1996 - 2010. Från och med år 2003 delas föryngningarna in i säkra, sannolika och misslyckade.

År	Antal föryngningar			Totalt
	Säkra	Sannolika	Misslyckade	
1996	-	-	-	69
1997	-	-	-	67
1998	-	-	-	54
1999	-	-	-	57
2000	-	-	-	41
2001	-	-	-	50
2002	-	-	-	57
2003	29	28	-	57
2004	31	39	-	70
2005	61	14	3	78
2006	45	8	2	55
2007	64	11	3	78
2008	76	31	4	111
2009	47	35	3	85
2010	80	33	4	117

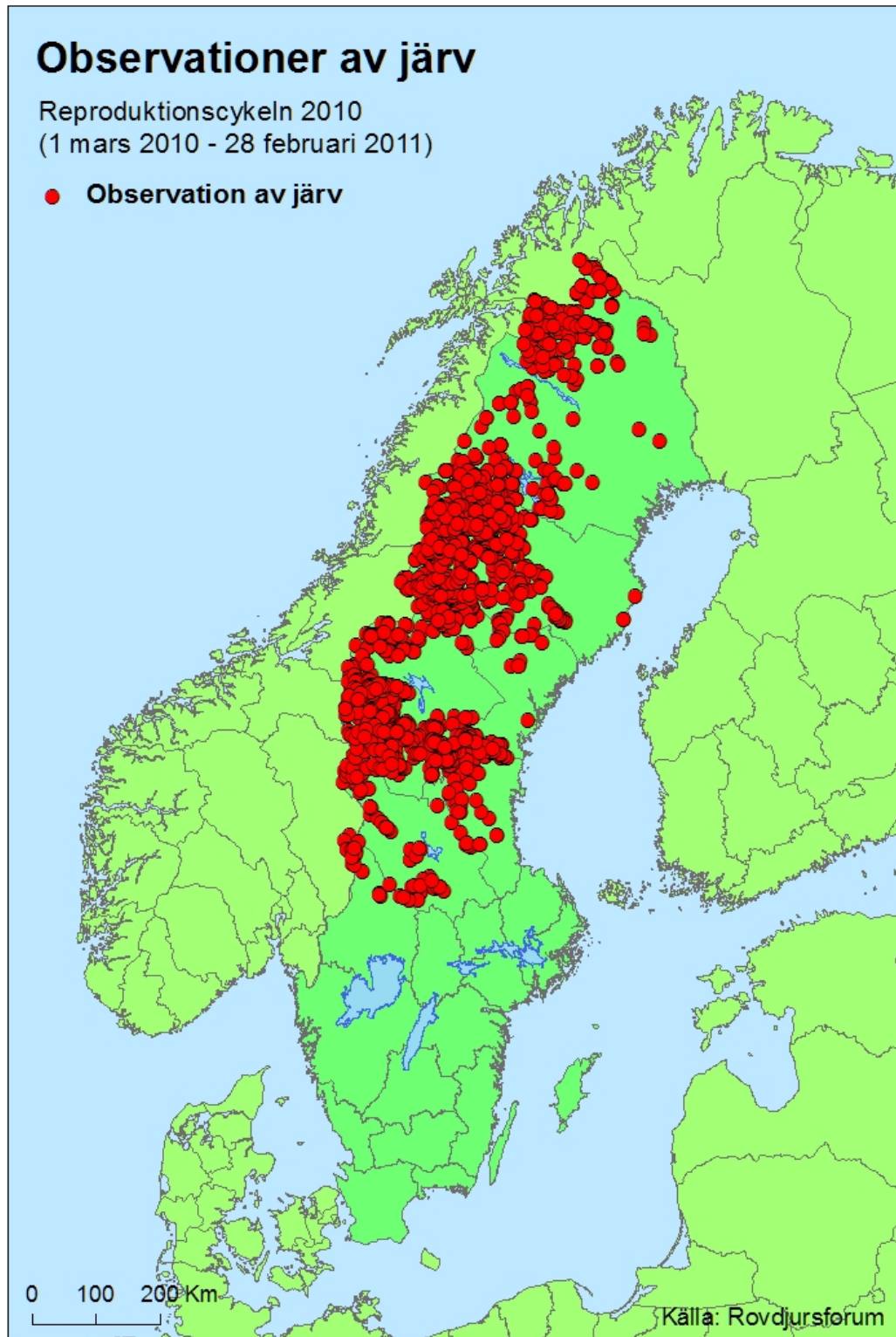
Källa: Länsstyrelserna och Rovdjursforum

Figur 1. Antal järvförnyngningar som registrerats i Sverige av länsstyrelserna åren 1996 - 2010.
Källa: Länsstyrelserna och Rovdjursforum.

Figur 2. Kartan visar de 117 föryngringar av järv som registrerats i Sverige under inventeringsperioden 2010, samt de föryngringar i Norge och Finland som berör Sverige.

Figur 4. Observationer av järv under reproduktionscykeln 2010. Kartan visar observationer som kvalitetssäkrats av länsstyrelsen och som registrerats i databasen Rovdjursforum. Eftersom arbetsinsatsen kan variera geografiskt ska kartan inte betraktas som en täthets- eller utbredningskarta.

Litteratur

Brøseth H. & Andersen R. 2009. Vurderinger knyttet til overvåking av ynglelokaliteter hos jerv i Sverige och Norge. – NINA Rapport 437. 31 s.

Lundvall A., Andren H., Lindén H., Saether B-E. & Swenson J. 2005. Utvärdering av Norges nationella övervakningssystem för stora rovdjur. DN-utredning 2005-7, Trondheim.

Inventering av järv, lo, varg, björn och kungsörn i Västerbottens län. Slutrapport för inventeringssäsong 2009-2010. Länsstyrelsen i Västerbottens län. Dnr 502-12618-2009.

Resultat av 2009/2010 års rovdjursinventering i Jämtlands län. Länsstyrelsen i Jämtlands län. Dnr 502-1727-10.

Rovdjursinventeringen 2009-2010 i Norrbottens län. Länsstyrelsens rapportserie nr 7/2010.

Rapport från rovdjursinventering inom renskötselområdet i Dalarnas län 2009/10. Länsstyrelsen i Dalarnas län. Dnr: 502-3564-10.

Slutrapport för inventeringar av lodjur, järv, varg, björn och kungsörn i Västernorrlands län 2009-2010. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Dnr 502-6276-10.

Viltskadecenter är ett serviceorgan för myndigheter, organisationer, enskilda näringsidkare och allmänheten. Centret arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket och tillhör Sveriges Lantbruksuniversitet. Viltskadecenter bistår bland annat med information om förebyggande åtgärder för att förhindra skador från fredat vilt.

Viltskadecenter, Grimsö Forskningsstation, 730 91 Riddarhyttan
www.viltskadecenter.se

ISBN 978-91-86331-33-7